

k. III.
5453

HAR. MIHAILESCU

EUGEN LOVINESCU— DUPĂ MIHAIL DRAGOMIRESCU

(EXTRAS DIN ZIARUL „CEHLĂUL”
ANUL II Nr. 38 DIN 25 IULIE 1943)

~~12.205~~

12523

respectuos omagiu.

Hafneri h. 63

Piatra - 4, 26.5

Nu se împru-
mută acasă.

EUGEN LOVINESCU — DUPĂ MIHAIL DRAGOMIRESCU

Adversari ireductibili, deși — la începutul acestui veac — foarte buna revistă a „Convorbirilor critice“ de sub direcția profesorului universitar îi avea pe amândoi; mai ales după războiul trecut, când în literatura noastră au prins a năvăli străinii — încercând să introducă moda inaugurată de conașionali lor în apus. Cine a trăit cât de cât în atmosfera literară a anilor de-atunci până hăt încoace — către 1935-1936 — își aduce aminte de înverșunarea polemicilor — în care se amestecau și ignoranți — pricepuți doar la insulte și injurături — în deosebi împotriva lui Mihail Dragomirescu.

Ca student bucureștean — alesesem printre cele trei obiecte de licență și „Estetica literară și literatura română“ a lui Mihail Dragomirescu și participam cu însuflețire la discuțiile seminarului și la cele dela Institutul de literatură: îmi plăceau. Dar — duminica — spre seară — eram aproape nelipsit dela cenaclul „Sburătorului“ din strada Câmpineanu 44. Căutam și eu — asemeni multor altora — să mă deslușesc oleacă, să pot pricepe ceva din epoca literară ce se caracteriza prin tendința de a răsturna valorile recunoscute și de a impune genii foarte contestabile și contestate.

Dlin de entuziasm tineresc — am citit chiar din primele sedințe niște versuri cari mi-au atras critica necruțătoare a evreului Aderca și îndemnul maestrului Lovinescu de a citi mai multă poezie contemporană... Și abia după 2 ani — în care răstimp frecventam regulat cenaclul, am mai citit: de data asta — niște hexametri publicați în „Biletele de papagal“ ale lui Tudor Arghezi și remarcați de același Aderca. Între timp — Eugen Lovinescu m'a cunoscut la liceul

Biblioteca Documentară
Piatra Neamt
Regiunea Bacău

12523

„Șincal“ ca pe un coleg începător întru ale clasicismului antic...

Pe de altă parte — în serile de sâmbătă — începusem a mă duce și la cenaclul lui Dragomirescu care și-l mutase la Universitate ; aici poeziile lui Radu Gyr încântau pe profesor ca și pe noi toți și totuși — frondiști — încercam uneori să le atacăm — desigur — fără sorți de izbândă...

Poate — oricât ne feream noi — ambii maștri știau că mergem la amândouă cenaclurile, dar ne îngăduiau — spre binele nostru ; natural — cât timp eram oameni cumsecade, căci lichelele nu lipseau...

La Mihail Dragomirescu venea mai numai tineret ; în afară de R. Gyr, N. I. Rusu, George Talaz, Tuleș, criticul C. Orăscu (unde-o mai fi ?), câteodată Mircea Pavelescu, Eugen Ionescu (cu poezii despre păpuși), Ștefan Stănescu — mi se pare — elev de liceu și alții pregăteau material pentru „Falanga“. — Dincolo — era și parte femeiască și lume de toate vârstele. — dela pensionari — care poate că aveau în scris o nouă ocupație în locul celeilalte — până la elevi de liceu și studenți proaspăt picați în București grăbindu-se — către sfârșit — să nu piardă masa de seară dela cantină : d-nele Hortensia Papadat Bengescu — cu romane și analize interminabile care pe noi nu ne prea distrau —, Marga Nicolau, Maura Prigor, Lucia Demetriade Bălăcescu, Lucreția Petrescu, Sorana Țopa, Ana Luca și d-rele Ticu Arhip, surorile Delavrancea — între care „Bebsulache“ — cum îi spunea maestrul —, apoi d-na Titi Lovinescu cu drăgălașa gingașă ținăcușă Monica, spirt — nu alt ceva... Venea rareori Rebreanu și nu prea des Perpessicius și Camil Petrescu... Apoi Victor Eftimiu își citea câteodată piesele-interprețându-le, precum „Marele duhovnic“ și „Omul care a văzut moartea“... Ciprian de citea mai atrăgător și alteori Valeriu Mardare, iar Tudor Mușătescu aducea schițe umoristice, baza comediilor de mai târziu — și, în plus — era un bun cititor și de bucăți ale altora lipsiți de acest har... Venea dintre actori și Calboreanu... Mi-aduc aminte de răposatul George Mihail Zamfirescu citindu-și fie frumoasele-i simbolice piese „Unchiul Sam“ și „Adonis“ — fie pe ale altora, căci era un perfect interpret... Asistau profesorii Ramiro Ortiz cu d-na,

G. Murnu—pe care Lovinescu nu-l lăsa să citească decât din traducerea Odiseei și care se revolta uneori împotriva bucăților slabe sau încercând să forțeze sufletul și deci aprobarea noastră; atunci—profesorul de arheologie vorbea de acea katharsis, arderea interioară a creatorului, ce topește asperitățile operei și o armonizează făcând-o contemplabilă. Apoi C. Narly, O. Ștefanovici Swensk (traducea pe Eminescu în l. engleză) și G. Călinescu — care —, proaspăt sosit din Italia și scriind mai întâi poezii hermetice publicate în „Viața literară“ a lui Ionescu Valerian și el nelipsit dela cenaclu—, de-aici a pornit-o cu critica—, tânărul Pompiliu Constantinescu, maiorul Brăescu cu hazliile-i schițe și fragmente de roman—ostășești sau altfel, în fine evreii Aderca — nemilos critic ironizând și atacând „geometria poetică“, I. Peltz, Camil Balthazar, Ilarie Voronca și d-rii Adrian Vereea și Virgiliu Monda. Mircea Damian — după numele-i Delavaronă dela transilvanele „Zări senine“ — a căzut aici într'o seară bună și de vreme — cu un feanc de manuscrise, aflându-și numele și renumele — și — pornit pe scandal — a citit mai apoi din pamfletele publicate în „Cronica parlamentară“ a lui Talex, de-l întreba Lovinescu dacă nu l-a arestat încă, lucru ce s'a și întâmplat, căci a făcut ceva pușcărie... N. Crevedia nu era cel de mai târziu sau de azi, ci își citea doar epigramele și traducurile din bulgară și câte oleacă de proză, mai puțin—teatru... Dan Boffa era numai asistent și nu-și citise nici publicase măcar un vers; Ovidiu Țapadima, student în anul I — a mers cu mine — eu eram într'al treilea: avea el poezii, dar Lovinescu l-a uns critic și critic a rămas... Nu-i uit nici pe Octav Șuluțiu, Eugen Ionescu — mai puțin gălăgios aici decât la seminarul lui Dragomirescu, Mihail Moșandrei, răposatul Anton Holban. Poeta Mia Frollo pomenea uneori de Lesbia emeritului traducător din Catul—Hildebrand Frollo dela „Convorbiri critice“, iar Anton Vladimir Frollo din „caracudă“ — ca și mine, ca și toți cei fără nume literar — citea poezii la fel cu Cicerone Teodorescu care le termina cu creionul chiar în ședință.

De atunci un erau stilouri; în orice caz—noi n'aveam...—
Toți însă ascultam cu sfințenie— când maestrul— moldovean

blând și delicat—își citea din scrierile-i recente. Asta nu ne împiedeca totuși a-i bârbi lucrarea—fie acolo prin gesturi și mici ghionturi în ascuns—fie în antreu sau pe culoar prin viu graiu... Pe birou străluceau în legături desăvârșite clasicii latini traduși. Atmosfera era întra devăr literară și mi'nchipuiu că așa arătau și marile saloane din apus. Doar câteodată se mai înfierbânta - mai ales atunci când din tabăra lui „Mihalache” (Dragomirescu) pornea vreo săgeată răspuns ori atac... Mi-amintesc de fabula lui Radu Bucov (numele literar al profesorului universitar) care începea „Un șoarece grășcean...” citită graseiat de Ion Barbu venit și el pe la cenaclu: „Un șoarece grășcean...” și prin care Lovinescu se credea vizat; căci pe Lovinescu se părea că nu-l interesează decât atacurile venite din partea lui Dragomirescu; de celelalte nu se prea sinchisea... Acești doi adversari se stimau, se prețuiau - Dragomirescu recunoscând în Lovinescu un scriitor de valoare, un bun stilist... Lovinescu dorea literatura noastră la nivelul celor mai evolute literatur: ale lumii... Căuta adânc și cu înfrigurare să descopere acel ceva nou, ceva care nu se mai spusese și care să ridice literatura noastră deasupra tuturor celorlalte.. Așa trebue înțeles acel „inefabil”, punct la care ajungând - poetul nu-și mai poate exprima prin cuvinte simțurile...

Dela Dragomirescu am învățat a alege ce merită citit, a citi ca să ne rămâie, a ne îmbăta înmiresmându-ne sufletele cu capodoperele literaturii universale și mai ales cu cele dintr'a noastră—în special cu Eminescu. Căci spunea bietul bătrân: — Mă atacă ei, mă atacă! Dar tot după normele date de mine—vor face analiza operelor citite! — Lucru necontestat cred—de toți profesorii de literatură română de pe întinsul țării... — Au fost doi vrednici adversari în vieța de aici — care pentru ei era în primul rând literară... Moartea ni i-a răpit la scurt interval: pe unul în primăvară, pe celălalt în această lună de Cuptor potrivit... Moartea i-a împăcat... Noi—care am avut dela dâșii numai învățătură bună și folos — depunem pe mormintele proaspete florile sufletelor noastre în lacrimi de recunoștință...

HAR. MIHAILESCU

